

**Fakulta výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně
akademický rok 2015/2016**

**Vysokoškolská kvalifikační práce - magistři (diplomová práce)
posudek oponenta**

Jméno a příjmení studenta, vč. titulů: Štěpán Čížek, BcA.

Název práce:

IN HERTFORD, HEREFORD AND HAMPSHIRE, HURRICANES HARDLY HAPPEN.

Slovní hodnocení:

Na podnět Štěpána Čížka proběhly v letním semestru dvě intenzivní konzultace, při kterých jsem byl podrobně seznámen se stavem diplomní práce. Posloupnost prezentace jednotlivých složek byla dopředu důkladně promyšlena. Ke každému artefaktu jsem obdržel robustní slovní komentář. Byl jsem seznámen s autorovým dosavadním tvůrčím vývojem a s rolí, kterou hrálo a hraje umění v jeho biografii. Rodinný rámec, zkušenost s graffiti, restaurátorská praxe a studium v ateliéru performance mi byly předloženy jako jednotlivé premisy argumentu vedoucího k nutnému logickému závěru, že diplomová práce má být platformou, na níž si Čížek dořeší svůj vztah k malířství a zároveň zohlední co nejširší síť referencí, které formovaly jeho osobnost.

V době, kdy píšu tento posudek, diplomová práce zahrnuje dvě základní komponenty: plošné artefakty vystavené na stěnách a batoh, jenž má při obhajobě performativně vyjevit své vnitřnosti. Plošné artefakty vykazují základní rysy malovaného obrazu – zahrnují rám, plochý povrch a nános barvy. Batoh obsahuje sadu individuálně přizpůsobených nástrojů k tvorbě v terénu. Je v něm ukryt také předmět ze všech nejfunkčnější, neboť plní symbolickou funkci uzlového bodu, k němuž se sbíhá tkanivo tvořící celek diplomové práce. Jedná se o věrnou kopii Picassovy Fernande.

Základní metodou práce použitou jak u obrazů, tak u funkčních předmětů, lze označit jako postprodukcí. Čížek si personalizuje produkty dostupné ve veřejné databázi kulturních statků. Do existujících obrazů či reprodukcí v rámech maluje, lepí, řeže, stříká apod.; restaurování jde ruku v ruce s ničením, rekonstrukce s dekonstrukcí. Objekt manipulace je často sám již kopií něčeho jiného, někdy se ale jedná naopak o signovaný originál, který je překryt parafrází odlišného uměleckého stylu. Picasso se potkává s autorovým dědečkem, loga užitných předmětů s Motherwellem, Bas Jan Ader s biedermeierem. Nástroje ukryté v batohu (pouzdra, násady, potřeby na malování), stejně jako batoh samotný jsou upraveny tak, aby lépe plnily svou funkci – a to především z estetického hlediska. Kolem každého artefaktu autor konstruuje podrobný narativ, jehož zápletky se někdy dost klikatí, aby do sebe zahrnula i ty nejdrobnější detaily (včetně těch, co vznikly v důsledku náhody či nehody). U nástrojů musí adekvátní prezentace zahrnovat rovněž praktickou demonstraci užití. Verbální a performativní komentář tak tvoří neoddělitelnou komponentu práce jako celku.

Při snaze kriticky reagovat na komplexní projekt, který mi byl předložen, jsem opakovaně sklouzával ke stupidním otázkám technického charakteru, jako je způsob adekvátní prezentace v galerijním či akademickém kontextu, volba rétorické strategie apod. Vzhledem k vnitřní soudržnosti projektu jsem do něj jen sotva mohl vstoupit s návrhy na výraznější posuny. Zahlcen autorovu erudicí, multifunkční dovedností a bezbřehou výmluvností také obtížně hledám záchytné body pro kritickou reflexi – nicméně se o ni pokusím: Zdá se, že kouzlo této práce má spočívat v předjímaném selhání interpretace. Intertextuální hra (nejen) s dějinami umění nás podněcuje k interpretaci, která ale může vyústit jen do další vrstvy nečitelnosti: valná část klíčových informací nám zůstane bez autorova podrobného komentáře nedostupná; i po seznámení s výkladem pak sotva můžeme pokaždé souznít s ryze individuálními motivacemi a preferencemi. Dá se tedy mluvit o způsobu práce s uzavřeným autorským systémem a záměrnou nesrozumitelností. Zalovím-

li v zásobárně klišé, pomocí kterých obvykle simulují myšlení, vytanou mi na mysl termíny jako „osobní mytologie“ či „hieroglyfičnost“.

Pokud bych měl něco podstatného vytknout, pak to, že individuální není zas tak jedinečné a nesrozumitelnost není zas tak podivná, jak si autor nárokuje intenzitou svého nasazení. Metody, pomocí kterých Čížek dekonstruuje dějiny umění, nám jsou totiž dnes dobře známé jako součást těchto dějin. Citace, intertextualita, pastiš, koláž, dekoláž či brikoláž tvoří dnes už klasický repertoár uměleckých postupů, které si v kulturní paměti spojujeme povýtce s postmodernou – od situacionistických detournements (u řady obrazů jsem si vzpomněl třeba na Asgera Jorna) po apropriaci 80. let. To, že se s ironickým odstupem vztahujeme k minulosti – ať už k té vlastní nebo obecně ke kulturní –, podle všeho ještě nezaručuje, že z jejího stínu vykročíme.

Otázky k rozpravě:

Kdo by podle Vás byl lepší graffiti writer – Picasso, Motherwell nebo Bas Jan Ader?

Kde se ve Vašem panteonu nacházejí ženy-umělkyně?

Skončila už postmoderna nebo stále trvá?

Jaká je role komentáře v malířství?

Je malba jedním z žánrů performance?

Kolik váží Fernande?

Závěrečné hodnocení: Velmi dobré

Návrh klasifikace: B

Posudek vypracoval: Václav Magid

Datum: 8. 5. 2016

Podpis: